Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 19 marca 2020 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Wspólna polityka w dziedzinie azylu i ochrony uzupełniającej – Wspólne procedury udzielania ochrony międzynarodowej – Dyrektywa 2013/32/UE – Artykuł 46 ust. 3 – Pełne rozpatrzenie ex nunc – Artykuł 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – Prawo do skutecznego środka prawnego – Uprawnienia i obowiązki sądu pierwszej instancji – Brak uprawnienia do zmiany decyzji organów właściwych w dziedzinie ochrony międzynarodowej – Uregulowanie krajowe przewidujące obowiązek wydania orzeczenia w terminie 60 dni

W sprawie C-406/18

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (sąd administracyjny i pracy w Budapeszcie, Węgry) postanowieniem z dnia 4 czerwca 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 20 czerwca 2018 r., w postępowaniu:

PG

przeciwko

Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: J.-C. Bonichot, prezes izby (sprawozdawca), R. Silva de Lapuerta, wiceprezes Trybunału, pełniąca obowiązki sędziego pierwszej izby, M. Safjan, L. Bay Larsen i C. Toader, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Bobek,

sekretarz: I. Illéssy, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 11 września 2019 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu PG – Sz.M. Sánta, ügyvéd,

– w imieniu rządu węgierskiego – początkowo M.Z. Fehér, G. Tornyai i M.M. Tátrai, następnie M.Z. Fehér i M.M. Tátrai, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu niemieckiego – początkowo T. Henze i R. Kanitz, następnie R. Kanitz, w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: węgierski.

– w imieniu Komisji Europejskiej – M. Condou-Durande, A. Tokár i J. Tomkin, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 5 grudnia 2019 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 46 ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (Dz.U. 2013, L 180, s. 60) w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą").

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy PG a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (urzędem ds. imigracji i azylu, Węgry) (zwanym dalej „urzędem"), jako następstwo decyzji tego urzędu oddalającej wniosek PG o udzielenie ochrony międzynarodowej i nakazującej jego wydalenie, opatrzonej zakazem wjazdu i pobytu na okres dwóch lat.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Motywy 18, 50 i 60 dyrektywy 2013/32 stanowią:

„(18) Podejmowanie decyzji w sprawie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej w najkrótszym możliwym terminie leży w interesie zarówno państw członkowskich, jak i wnioskodawców, bez uszczerbku dla odpowiedniego i kompletnego rozpatrywania wniosku.

[…]

(50) W myśl podstawowej zasady prawa unijnego od decyzji podjętych w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej […] przysługują skuteczne środki zaskarżenia do sądu.

[…]

(60) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w [k]arcie. Niniejsza dyrektywa zmierza w szczególności do zapewnieniu pełnego poszanowania godności ludzkiej i wspierania stosowania art. 1, 4, 18, 19, 21, 23, 24 i 47 karty oraz musi zostać odpowiednio wdrożona".

4 Zgodnie z art. 1 dyrektywy 2013/32 jej celem jest ustanowienie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (Dz.U. 2011, L 337, s. 9).

5 W art. 2 lit. f) dyrektywy 2013/32 zdefiniowano pojęcie „organu rozstrzygającego". Zgodnie z tą definicją jest to „każdy organ quasi-sądowy lub administracyjny w państwie członkowskim odpowiedzialny za rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej i właściwy do podejmowania decyzji w takich sprawach w pierwszej instancji".

6 Zgodnie z art. 46 ust. 1, 3, 4 i 10 tej dyrektywy:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wnioskodawcy mieli prawo do skutecznego środka zaskarżenia przed sądem w następujących sytuacjach:

a) decyzji podjętej w sprawie ich wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, w tym decyzji:
(i) o uznaniu wniosku za bezzasadny w zakresie dotyczącym nadania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej;

[…]

3. Aby spełnić wymogi z ust. 1, państwa członkowskie zapewniają, aby skuteczny środek zaskarżenia zapewniał pełne rozpatrzenie ex nunc zarówno okoliczności faktycznych, jak i kwestii prawnych, w tym, w stosownych przypadkach, rozpatrzenie potrzeby zapewnienia ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy 2011/95/UE, co najmniej w postępowaniach odwoławczych przed sądem pierwszej instancji.

4. Państwa członkowskie ustanawiają rozsądne terminy i inne przepisy konieczne, aby wnioskodawca mógł korzystać z prawa do skutecznego środka zaskarżenia na mocy ust. 1 […].

[…]

10. Państwa członkowskie mogą ustanowić terminy obowiązujące sąd na mocy ust. 1 na zbadanie decyzji organu rozstrzygającego”.

Prawo węgierskie

7 Artykuł 68 ust. 2, 3, 5 i 6 menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény (ustawy nr LXXX z 2007 r. o prawie azylu) ma następujące brzmienie:

„2. Sąd wydaje orzeczenie w terminie 60 dni od otrzymania dokumentu wszczynającego postępowanie sądowe.

[…]

4. […] Sąd przeprowadza pełną ocenę okoliczności faktycznych i prawnych na dzień orzekania.

[…]

5. Sąd nie może zmienić decyzji wydanej przez organ właściwy w sprawach azylowych.

6. Orzeczenie sądu kończące postępowanie nie podlega zaskarżeniu”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

8 W dniu 22 sierpnia 2017 r. PG, będący obywatelem Iraku pochodzenia kurdyjskiego, przybył bez dokumentu tożsamości do węgierskiej strefy tranzytowej oraz złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej ze względu na podnoszone przez niego zagrożenie dla życia w państwie pochodzenia. Organy węgierskie oddaliły ten wniosek w dniu 14 marca 2018 r. oraz „stwierdziły, że zasada non-refoulement nie ma wobec niego zastosowania”. Wydano wobec niego decyzję nakazującą powrót, opatrzoną zakazem pobytu na okres dwóch lat.

9 Zainteresowany wniósł do sądu odsyłającego skargę na powyższą decyzję odmawiającą udzielenia mu ochrony międzynarodowej.

10 Z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, wynika, że sąd węgierski inny niż sąd odsyłający uchylił już dwie wcześniejsze decyzje urzędu: jedną z dnia 25 października 2017 r. oraz drugą z dnia 18 stycznia 2018 r., na mocy których odrzucono wniosek tej samej osoby o udzielenie ochrony międzynarodowej. Decyzja z dnia 14 marca 2018 r. jest zatem trzecią decyzją oddalającą wniosek PG o udzielenie ochrony międzynarodowej, po dwóch kolejnych uchyleniach.

11 Sąd odsyłający wskazuje, że od 2015 r. prawo węgierskie nie zezwala już sądom na zmianę decyzji administracyjnych w sprawach dotyczących ochrony międzynarodowej oraz na przyznanie tej czy innej formy ochrony. Decyzje takie mogą być jedynie w stosownych przypadkach uchylone, w rezultacie czego zainteresowany ponownie znajduje się w sytuacji wnioskodawcy przed urzędem. Sąd odsyłający uważa, że w ten sposób cykl oddalenia wniosku przez urząd w następstwie uchylenia przez sąd może się powtarzać ad libitum. Sąd ten zadał sobie pytanie, czy takie ryzyko nie doprowadziło do niezgodności nowych węgierskich zasad proceduralnych z przepisami dyrektywy 2013/32 w zakresie prawa do skutecznego środka zaskarżenia.

12 Ponadto sąd odsyłający napotyka na problem przewidzianego w prawie węgierskim terminu wynoszącego maksymalnie 60 dni na wydanie orzeczenia. Uważa on, że w niektórych sprawach, dla których sprawa w postępowaniu głównym wydaje się być reprezentatywna, taki termin nie jest wystarczający, aby zgromadzić niezbędne dowody, ustalić stan faktyczny, wysłuchać zainteresowanego i w konsekwencji wydać prawidłowo uzasadnione orzeczenie sądowe. Zastanawia się on zatem nad zgodnością tego terminu z prawem do skutecznego środka prawnego przewidzianym w dyrektywie 2013/32 i w art. 47 karty.

13 W tych okolicznościach Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (sąd administracyjny i pracy w Budapeszcie, Węgry) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 47 [karty] i art. 31 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32 […] – w świetle art. 6 i 13 [europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r.] – należy interpretować w ten sposób, że jest możliwe, aby państwo członkowskie zapewniło prawo do skutecznego środka prawnego, nawet w przypadku gdy jego sądy nie mogą zmieniać decyzji wydanych w ramach procedur azylowych, ale mogą jedynie stwierdzić nieważność tych decyzji i zobowiązać organ administracyjny do przeprowadzenia nowego postępowania?

2) Czy art. 47 [karty] i art. 31 dyrektywy 2013/32 […] – w świetle art. 6 i 13 [europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności] – należy interpretować w ten sposób, że uregulowanie państwa członkowskiego ustanawiające jednolity wiążący łączny termin 60 dni odnośnie do sądowych postępowań azylowych, niezależnie od jakichkolwiek indywidualnych okoliczności i bez uwzględnienia szczególnych okoliczności sprawy oraz ewentualnych trudności dowodowych, jest zgodne ze wspomnianymi uregulowaniami?”.

Postępowanie przed Trybunałem

14 Sąd odsyłający wniósł o zastosowanie w niniejszej sprawie pilnego trybu prejudycjalnego przewidzianego w art. 23a statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W dniu 31 lipca 2018 r. pierwsza izba postanowiła, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, nie uwzględniać tego wniosku.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

Uwagi wstępne

15 Należy zauważyć, że chociaż pytania prejudycjalne sformułowane przez sąd odsyłający dotyczą wykładni art. 31 dyrektywy 2013/32, odnoszącego się do postępowania administracyjnego w sprawie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, to wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy w rzeczywistości wdrożenia prawa do skutecznego środka zaskarżenia przewidzianego w art. 46 tej dyrektywy. W celu udzielenia sądowi odsyłającemu użytecznej odpowiedzi należy zatem dokonać wykładni tego ostatniego przepisu, a w szczególności jego ust. 3.

W przedmiocie pytania pierwszego

16 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 w związku z art. 47 karty należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które przyznaje sądom jedynie uprawnienie do uchylenia decyzji organów właściwych w dziedzinie ochrony międzynarodowej, z wyłączeniem uprawnienia do ich zmiany.

17 Jak zauważył rzecznik generalny w pkt 21 i 31 swojej opinii, po zarejestrowaniu niniejszego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym Trybunał wypowiedział się w przedmiocie tej kwestii w wyrokach z dnia 25 lipca 2018 r., Alheto (C-585/16, EU:C:2018:584) i z dnia 29 lipca 2019 r., Torubarov (C-556/17, EU:C:2019:626).

18 Trybunał wskazał w pkt 145 i 146 wyroku z dnia 25 lipca 2018 r., Alheto (C-585/16, EU:C:2018:584), że art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 obejmuje wyłącznie „rozpatrzenie" skargi, a zatem nie dotyczy następstw ewentualnego uchylenia decyzji będącej jej przedmiotem. Tak więc zamiarem prawodawcy Unii przy przyjmowaniu dyrektywy 2013/32 nie było wprowadzanie jakiejkolwiek wspólnej normy, zgodnie z którą organ quasi-sądowy lub administracyjny, o którym mowa w art. 2 lit. f) tej dyrektywy, powinien tracić swą kompetencję po uchyleniu pierwotnej decyzji w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Państwa członkowskie mają zatem swobodę zdecydowania, że w następstwie takiego uchylenia akta sprawy powinny zostać przekazane temu organowi w celu wydania przez niego nowej decyzji.

19 W pkt 147 i 148 tego samego wyroku Trybunał wyjaśnił, że art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 zostałby pozbawiony wszelkiej skuteczności (effet utile), gdyby przyjąć, że po wydaniu wyroku, w którym sąd pierwszej instancji dokonał pełnej oceny ex nunc potrzeby zapewnienia ochrony międzynarodowej wnioskodawcy na podstawie dyrektywy 2011/95, rzeczony organ mógłby wydać decyzję wbrew tej ocenie lub mógłby dopuścić do upływu znaczącego czasu, mogącego zwiększyć ryzyko, że wystąpią elementy wymagające zaktualizowanej oceny. W konsekwencji nawet jeżeli celem dyrektywy 2013/32 nie jest wprowadzenie wspólnej normy w odniesieniu do kompetencji do wydania nowej decyzji w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej po uchyleniu pierwotnej decyzji, to z jej celu, polegającego na zapewnieniu, by wnioski tego rodzaju były rozstrzygane w najkrótszym możliwym terminie, z obowiązku zapewnienia skuteczności (effet utile) jej art. 46 ust. 3, a także z wynikającej z art. 47 karty konieczności zapewnienia skuteczności środka prawnego wynika, że każde państwo członkowskie związane tą dyrektywą powinno zorganizować swoje prawo krajowe w taki sposób, by w następstwie uchylenia pierwotnej decyzji i w wypadku przekazania akt organowi quasi-sądowemu lub administracyjnemu, o którym mowa w art. 2 lit. f) tej dyrektywy, nowa decyzja została wydana w krótkim terminie i była zgodna z oceną zawartą w wyroku uchylającym.

20 Jeśli zatem sąd uchyli decyzję organu administracyjnego po dokonaniu kompletnej i zaktualizowanej oceny potrzeby udzielenia wnioskodawcy ochrony międzynarodowej w świetle wszystkich istotnych okoliczności prawnych i faktycznych i stwierdzi, że wnioskodawcy temu należy udzielić ochrony

międzynarodowej, a następnie postanowi zwrócić sprawę organowi administracyjnemu do ponownego rozpoznania w celu wydania przez niego nowej decyzji, to ów organ, z wyjątkiem sytuacji zaistnienia okoliczności faktycznych lub prawnych, które obiektywnie wymagają przeprowadzenia nowej zaktualizowanej oceny, jest zobowiązany do udzielenia żądanej ochrony międzynarodowej. W przeciwnym wypadku art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 w związku z art. 47 karty, a także art. 13 i 18 dyrektywy 2011/95 zostałyby pozbawione swojej skuteczności (effet utile) (zob. podobnie wyrok z dnia 29 lipca 2019 r., Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, pkt 66).

21 Co się tyczy kontroli decyzji wydanej przez wspomniany organ administracyjny na skutek takiego wyroku, Trybunał podkreślił, że o ile art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 nie zobowiązuje państw członkowskich do przyznania sądom właściwym do rozpoznawania skarg na podstawie tego przepisu kompetencji o charakterze reformatoryjnym, o tyle jednak sądy te powinny zapewnić w każdym przypadku i z uwzględnieniem szczególnych okoliczności konkretnej sprawy poszanowanie prawa do skutecznego środka prawnego, o którym mowa w art. 47 karty (zob. podobnie wyrok z dnia 29 lipca 2019 r., Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, pkt 69, 70).

22 Trybunał wywnioskował z tego w odniesieniu do przepisów proceduralnych stosowanych w postępowaniu głównym, że jeżeli orzeczenie sądu, w którym przeprowadził on pełną i ex nunc kontrolę potrzeby ochrony międzynarodowej zainteresowanej osoby, w wyniku której orzekł, iż należy jej przyznać taką ochronę, zostało pominięte w późniejszej decyzji właściwego organu administracyjnego, sąd ten powinien, w sytuacji gdy prawo krajowe nie przyznaje mu żadnego środka pozwalającego na zapewnienie poszanowania jego wyroku, zmienić tę decyzję organu administracyjnego i zastąpić ją własnym rozstrzygnięciem, odstępując w razie potrzeby od stosowania prawa krajowego, które uniemożliwia sądowi dokonanie takiej zmiany (zob. podobnie wyrok z dnia 29 lipca 2019 r., Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, pkt 68, 72, 77).

23 W konsekwencji na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 w związku z art. 47 karty należy interpretować w ten sposób, iż nie stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które przyznaje sądom jedynie uprawnienie do uchylenia decyzji organów właściwych w dziedzinie ochrony międzynarodowej, z wyłączeniem uprawnienia do ich zmiany. Jednakże w przypadku zwrócenia sprawy właściwemu organowi administracji do ponownego rozpoznania nowa decyzja powinna zostać wydana w krótkim terminie oraz być zgodna z oceną zawartą w wyroku uchylającym. Ponadto jeżeli sąd krajowy stwierdzi – po przeprowadzeniu pełnego i ex nunc rozpatrzenia wszystkich istotnych okoliczności faktycznych i prawnych przedstawionych przez osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową – że zgodnie z kryteriami określonymi w dyrektywie 2011/95 skarżącemu należy przyznać taką ochronę na podstawie, na którą powołał się na poparcie swojego wniosku, lecz następnie organ administracyjny wyda decyzję przeciwną bez wykazania, że pojawiły się nowe elementy uzasadniające nową ocenę potrzeby zapewnienia skarżącemu ochrony międzynarodowej, sąd ten powinien zmienić tę niezgodną z jego wcześniejszym orzeczeniem decyzję i zastąpić ją własnym rozstrzygnięciem w odniesieniu do wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, odstępując w razie potrzeby od stosowania uregulowania krajowego, które zakazuje mu procedowania w ten sposób.

W przedmiocie pytania drugiego

24 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 w związku z art. 47 karty należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które wyznacza sądowi rozpatrującemu skargę na decyzję o oddaleniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej termin 60 dni na wydanie orzeczenia.

25 Należy zauważyć, że dyrektywa 2013/32 nie tylko nie przewiduje zharmonizowanych zasad dotyczących terminów na orzekanie, ale w swoim art. 46 ust. 10 wręcz upoważnia państwa członkowskie do ustanowienia takich terminów.

26 Ponadto, jak wynika z utrwalonego orzecznictwa Trybunału, wobec braku norm Unii w tej dziedzinie na mocy zasady autonomii proceduralnej do wewnętrznego porządku prawnego każdego państwa członkowskiego należy uregulowanie szczegółowych przepisów proceduralnych dotyczących środków prawnych mających na celu ochronę uprawnień przysługujących podmiotom prawa, pod warunkiem jednak, że przepisy te nie będą mniej korzystne niż przepisy normujące podobne sytuacje podlegające prawu krajowemu (zasada równoważności) oraz że praktycznie nie uniemożliwią lub nie uczynią nadmiernie uciążliwym wykonywania uprawnień przyznanych w prawie Unii (zasada skuteczności) (wyrok z dnia 15 marca 2017 r., Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, pkt 48 i przytoczone tam orzecznictwo).

27 Co się tyczy przestrzegania warunku dotyczącego zasady równoważności w odniesieniu do terminu na wydanie orzeczenia takiego jak rozpatrywany w postępowaniu głównym należy zauważyć, z zastrzeżeniem ustaleń należących do sądu odsyłającego, że z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, nie wynika i nie zostało ponadto podniesione, że podobne sytuacje są regulowane przez krajowe przepisy proceduralne, które byłyby bardziej korzystne niż przepisy przewidziane dla wdrożenia dyrektywy 2013/32 i stosowane w postępowaniu głównym (zob. analogicznie wyrok z dnia 7 listopada 2019 r., Flausch i in., C-280/18, EU:C:2019:928, pkt 28).

28 W odniesieniu do przestrzegania zasady skuteczności należy przypomnieć, że art. 46 ust. 1 dyrektywy 2013/32 przyznaje osobom ubiegającym się o udzielenie ochrony międzynarodowej prawo do skutecznego środka zaskarżenia przed sądem względem decyzji dotyczących ich wniosku. Artykuł 46 ust. 3 tej dyrektywy określa zakres tego prawa, przewidując, że państwa członkowskie związane tą dyrektywą powinny zapewnić, by sąd, do którego zaskarżono decyzję w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, zapewniał „pełne rozpatrzenie ex nunc zarówno okoliczności faktycznych, jak i kwestii prawnych, w tym, w stosownych przypadkach, rozpatrzenie potrzeby zapewnienia ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy [2011/95]” (zob. podobnie wyrok z dnia 29 lipca 2019 r., Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, pkt 51).

29 Z utrwalonego orzecznictwa wynika również, że każda decyzja w przedmiocie przyznania statusu uchodźcy lub statusu wynikającego z ochrony uzupełniającej powinna opierać się na indywidualnej ocenie (wyrok z dnia 25 stycznia 2018 r., F, C-473/16, EU:C:2018:36, pkt 41 i przytoczone tam orzecznictwo), w celu ustalenia, czy z uwagi na indywidualną sytuację wnioskodawcy przesłanki przyznania takiego statusu zostały spełnione (wyrok z dnia 5 września 2012 r., Y i Z, C-71/11 i C-99/11, EU:C:2012:518, pkt 68).

30 Ponadto należy przypomnieć, podobnie jak uczynił to rzecznik generalny w pkt 62 i 63 swojej opinii, że w ramach sądowego środka zaskarżenia przewidzianego w art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 skarżącym zagwarantowano szereg szczególnych praw proceduralnych, a mianowicie: na podstawie art. 12 ust. 2 tej dyrektywy – prawo do tłumacza ustnego, możliwość kontaktu w szczególności z Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców i dostęp do niektórych informacji; na podstawie art. 20 wspomnianej dyrektywy –możliwość korzystania z bezpłatnej pomocy prawnej i reprezentacji prawnej; na podstawie art. 22 tej dyrektywy – dostęp do doradcy prawnego, zaś na podstawie art. 24 i 25 tej dyrektywy – prawa osób o szczególnych potrzebach oraz małoletnich bez opieki.

31 Trybunał miał również sposobność przypomnieć, że co do zasady konieczne jest zapewnienie na etapie sądowym przesłuchania wnioskodawcy, chyba że spełnione są określone warunki kumulatywne (zob. podobnie wyrok z dnia 26 lipca 2017 r., Sacko, C-348/16, EU:C:2017:591, pkt 37, 44–48). Może ponadto okazać się użyteczne przeprowadzenie innych środków dowodowych, w szczególności badania lekarskiego, o którym mowa w art. 18 ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy 2013/32.

32 W niniejszym przypadku, zdaniem sądu odsyłającego, może okazać się, że sąd rozpatrujący skargę na decyzję oddalającą wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, ze względu na obciążenie pracą i warunki pracy lub szczególną trudność niektórych spraw, nie jest fizycznie w stanie zapewnić w wyznaczonym mu terminie 60 dni przestrzegania wszystkich zasad wymienionych w pkt 27–31 niniejszego wyroku w odniesieniu do każdego z rozpatrywanych przez niego przypadków.

33 Jednocześnie należy przypomnieć, że sąd odsyłający zakwalifikował wspomniany termin jako „wiążący".

34 W takiej sytuacji, wobec braku jakiegokolwiek przepisu krajowego mającego na celu zapewnienie, by sprawa została rozpoznana w rozsądnym terminie, takiego jak przepis przewidujący, iż po upływie terminu 60 dni sprawa zostanie przekazana innemu sądowi do rozpoznania, zasada skuteczności prawa Unii oznacza obowiązek odstąpienia przez sąd od stosowania uregulowania krajowego, które uznawałoby ten termin za bezwzględnie wiążący.

35 Należy jednak jeszcze zauważyć, że dyrektywa 2013/32 przewiduje również w art. 46 ust. 4 obowiązek ustanowienia przez państwa członkowskie rozsądnych terminów na wydanie orzeczenia. Przyczyniają się one, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 48 swojej opinii, do realizacji ustanowionego w motywie 18 tej dyrektywy ogólnego celu, jakim jest możliwie jak najszybsze rozpatrzenie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej.

36 Tym samym spoczywający na sądzie obowiązek niestosowania uregulowania krajowego przewidującego niezgodny z zasadą skuteczności prawa Unii termin na wydanie orzeczenia nie może zwalniać tego sądu z wszelkiego obowiązku szybkiego procedowania, lecz oznacza jedynie, że wyznaczony mu termin powinien być traktowany jako termin instrukcyjny, przy czym musi on wydać orzeczenie jak najszybciej, jeżeli taki termin zostanie przekroczony.

37 W konsekwencji na pytanie drugie należy odpowiedzieć, że art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 w związku z art. 47 karty należy interpretować w ten sposób, iż nie stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które wyznacza sądowi rozpatrującemu skargę na decyzję o oddaleniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej termin 60 dni na wydanie orzeczenia, pod warunkiem że sąd ten jest w stanie zapewnić w takim terminie skuteczność przepisów materialnych i gwarancji proceduralnych przyznanych wnioskodawcy w prawie Unii. W przeciwnym wypadku sąd ten jest zobowiązany do niestosowania uregulowania krajowego ustanawiającego termin na wydanie orzeczenia i do wydania wyroku najszybciej jak to możliwe po upływie tego terminu.

W przedmiocie kosztów

38 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

1) **Artykuł 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i przewidzianym w nim prawem do skutecznego środka zaskarżenia należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które przyznaje sądom jedynie uprawnienie do uchylenia decyzji organów właściwych w sprawach ochrony międzynarodowej, z wyłączeniem uprawnienia do ich zmiany. Jednakże w przypadku przekazania akt właściwemu organowi administracji nowa decyzja powinna zostać wydana w krótkim terminie i powinna być zgodna z oceną zawartą w wyroku uchylającym. Ponadto jeżeli sąd krajowy stwierdzi – po**

przeprowadzeniu pełnego i ex nunc rozpatrzenia wszystkich istotnych okoliczności faktycznych i prawnych przedstawionych przez osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową – że zgodnie z kryteriami określonymi w dyrektywie 2011/95/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony skarżącemu należy przyznać taką ochronę na podstawie, na którą powołał się na poparcie swojego wniosku, lecz następnie organ administracyjny wyda decyzję przeciwną bez wykazania, że pojawiły się nowe elementy uzasadniające nową ocenę potrzeby zapewnienia skarżącemu ochrony międzynarodowej, sąd ten powinien, w sytuacji gdy prawo krajowe nie przyznaje mu żadnego środka pozwalającego na zapewnienie poszanowania jego wyroku, zmienić tę niezgodną z jego wcześniejszym orzeczeniem decyzję i zastąpić ją własnym rozstrzygnięciem w odniesieniu do wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, odstępując w razie potrzeby od stosowania uregulowania krajowego, które zakazuje mu procedowania w ten sposób.

2) **Artykuł 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które wyznacza sądowi rozpatrującemu skargę na decyzję o oddaleniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej termin 60 dni na wydanie orzeczenia, pod warunkiem iż sąd ten jest w stanie zapewnić w takim terminie skuteczność przepisów materialnych i gwarancji proceduralnych przyznanych wnioskodawcy w prawie Unii Europejskiej. W przeciwnym wypadku sąd ten jest zobowiązany do odstąpienia od stosowania uregulowania krajowego ustanawiającego termin na wydanie orzeczenia i do wydania wyroku najszybciej jak to możliwe po upływie tego terminu.**

Podpisy